

Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının

2015-ci il üçün pul və maliyyə sabitliyi siyasətinin əsas istiqamətləri barədə

BƏYANATI

2014-cü ildə mürəkkəb qlobal iqtisadi proseslər fonunda Azərbaycan iqtisadiyyatında dinamik inkişaf və makroiqtisadi sabitlik davam etmişdir. Qeyri-neft sektoru iqtisadi artımın əsas mənbəyi olmuş, investisiya fəallığı yüksək səviyyədə qalmışdır. Tədiyə balansının profisiti strateji valyuta ehtiyatlarının artımını təmin etmişdir. Azərbaycan dünyə ölkələri arasında makroiqtisadi sabitlik üzrə ilk onluqdakı yerini qorumuşdur. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin uğurla həyata keçirdiyi iqtisadi artım və şaxələnmə siyasətinə, “Azərbaycan 2020: gələcəyə baxış” İnkişaf Konsepsiyasında öz əksini tapmış strateji inkişaf prioritetlərinə uyğun olaraq Mərkəzi Bank 2014-cü ildə də ölkədə makroiqtisadi sabitliyin təmin olunmasında fəal iştirak etmişdir.

Mərkəzi Bank öz fəaliyyətini inflyasiyanın aşağı təkrəqəmli səviyyədə saxlanılması, manatın məzənnəsinin və bank sektorunda maliyyə sabitliyinin qorunması, bankların iqtisadi inkişafda rolunun artırılmasına yönəlmişdir. Qlobal iqtisadi mühitdən irəli gələn risklərə baxmayaraq, bütünlükdə bu məqsədlərə nail olunmuşdur. Makroiqtisadi sabitlik qorunmuş, manat bir daha özünü sabit valyuta kimi təsdiq etmişdir. İl ərzində dayanıqlı maliyyə sabitliyi təmin olunmuş, bank sektorunun iqtisadi artımda və investisiya fəallığının dəstəklənməsində rolu daha da artmış, maliyyə xidmətlərinə və resurslarına çıxış imkanları genişlənməmişdir.

Ölkə iqtisadiyyatının şaxələndirilməsi siyasətinə uyğun olaraq Mərkəzi Bank 2015-ci ildə makroiqtisadi və maliyyə sabitliyinin qorunmasına, bank sektorunun maliyyə dərinliyinin artırılmasına, maliyyə-bank infrastrukturunun inkişafına yönəlmiş fəaliyyətini davam etdirəcəkdir. Mərkəzi Bank pul siyasəti vasitəsilə növbəti ildə də inflyasiyanın aşağı təkrəqəmli səviyyədə saxlanılmasını hədəfləyir. Bunun üçün ilk növbədə manatın məzənnəsinin sabitliyinin qorunması mühüm vəzifələrdən biridir. Həmçinin, yeni qlobal və makroiqtisadi çağırışlara uyğun olaraq pul siyasəti çərçivəsinin təkmilləşdirilməsi davam etdiriləcəkdir.

Kontr-tsiklik bank nəzarəti modeli və prudensial siyasət vasitəsilə bank sistemində risklərin çevik idarə olunması və bankların maliyyə dayanıqlığının daha da gücləndirilməsi nəzərdə tutulur. Qeyri-neft iqtisadiyyatının kreditlərə olan tələbatının effektiv ödənilməsi, maliyyə xidmətləri və resurslarının əlyətərliyinin təmin edilməsi, regionlarda müasir bankçılığın inkişafı, nağdsız ödənişlərin və elektron bankçılığın miqyasının genişləndirilməsi, ipoteka mexanizminin təkmilləşdirilməsi dövlətin bank siyasətinin növbəti ildə əsas hədəfləridir.

I. 2014-cü ildə Mərkəzi Bankın fəaliyyəti

1.1. Makroiqtisadi mühit

QLOBAL İQTİSADİYYAT. Cari ildə qlobal iqtisadiyyatda artım davam etmiş, lakin, bu artım müxtəlif regionlar üzrə qeyri-bərabər getmişdir. **İnkişaf etmiş ölkələrdə** iqtisadi fəallıq nisbətən yüksəlmişdir. Son illərdə büdcə kəsirlərini əhəmiyyətli azaldan fiskal konsolidasiyanın cari ildə nisbətən yumşaq həyata keçirilməsi stimullaşdırıcı pul siyasəti ilə birlikdə iqtisadi artımın canlanması üçün mühit yaratmışdır. Lakin, bəzi ölkələrdə, xüsusilə avrozonada suveren borc probleminin hələ də qalması, makroiqtisadi siyasətin stimullaşdırıcı imkanlarının tükənməsi və struktur problemlər iqtisadi artımı məhdudlaşdıran amillərdir. **İnkişaf etməkdə olan ölkələrdə** isə iqtisadi artım perspektivləri zəifləmişdir. Qlobal tələbin dəyişkənliyi və investisiya axınlarının azalması bu ölkələrdə iqtisadi fəallığa mənfi təsir edən amillərdir.

Yaranmış yeni meyilləri nəzərə alaraq, Beynəlxalq Valyuta Fondu (BVF) bir çox ölkələr üzrə iqtisadi artım proqnozlarını aşağı salmışdır. Son proqnoza görə 2014-cü ildə **qlobal iqtisadi artımın** 3.3% olacağı gözlənilir. İqtisadi artım proqnozu inkişaf etmiş ölkələr (İEÖ) üzrə 1.8%-ə, inkişaf etməkdə olan ölkələr (İEOÖ) üzrə isə 4.4%-ə endirilmişdir. Dünya iqtisadiyyatında **işsizlik** əsas problemlərdən biridir. Beynəlxalq Əmək Təşkilatının məlumatına görə hazırda dünyada 202 milyon işsiz vardır. İşsizlik İEÖ-də 7.6%, İEOÖ-də 6.7% səviyyəsindədir.

Qlobal ticarətin əvvəlki ildəki 3% artımına qarşı 2014-cü ildə 3.8% artacağı gözlənilir. Bəzi qabaqcıl ölkələrdə faiz dərəcələrinin artması fonunda qlobal **investisiya axınlarının istiqaməti** dəyişir. Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Ticarət və İnkişaf üzrə Konfransının (UNCTAD) məlumatlarına görə cari ilin sonuna birbaşa xarici investisiyaların İEÖ üzrə 35% artacağı, İEOÖ üzrə isə 1.8% azalacağı gözlənilir.

Son qlobal iqtisadi proseslər **maliyyə sektoruna** da təsir edir. Hazırda inkişaf etmiş ölkələrin bank-maliyyə sistemində əsas çağırış maliyyə dayanıqlığına xələl gətirmədən iqtisadiyyatın kreditləşdirilməsi kanallarının bərpa edilməsidir.

2014-cü ildə qlobal tələbin azalması fonunda **əmtəə qiymətləri** dinamikası azalma meyilli olmuşdur. Cari ilin ötən dövründə qlobal əmtəə qiymətləri 19.5%, o cümlədən ərzaq qiymətləri 8.3%, metal qiymətləri 12.7% azalmışdır. 2014-cü il ərzində neftin əhəmiyyətli ucuzlaşması (40%-dən çox) müşahidə olunmuşdur. Neftin orta qiyməti isə il üzrə 100 ABŞ dolları ətrafında olmuşdur.

Qlobal iqtisadiyyatda fəallığın aşağı düşməsi **inflyasiyanın** aşağı enməsi ilə müşayiət olunmuşdur. 2014-cü ilin sonuna inflyasiyanın İEÖ-də 1.6%, İEOÖ-də isə 5.5% olacağı gözlənilir. Qlobal iqtisadi artım və məşğulluq problemləri, aşağı inflyasiya fonunda əksər mərkəzi banklar yumşaq pul siyasətlərini davam etdirmiş, o cümlədən qeyri-ənənəvi monetar ekspansiya alətlərindən istifadə etmişlər.

XARİCİ İQTİSADİ MÖVQE. 2014-cü ildə milli iqtisadiyyatın əlverişli xarici mövqeyi qorunmuş, valyuta ehtiyatları artmaqda davam etmişdir. Azərbaycan iqtisadiyyatı cari ildə region ölkələrində gedən proseslər fonunda yüksək sabitlik nümayiş etdirmişdir.

Dünya əmtəə bazarlarındakı mövcud konyunktura baxmayaraq, 2014-cü ilin ötən 11 ayında xarici **ticarət balansının** profisiti ötən ilin eyni dövrünə nəzərən 2.7% artmışdır. İxracın həcmi idxalı 2.6 dəfə üstələmişdir. İdxalın 18% azalması müşahidə olunmuşdur. İlin sonuna **cari əməliyyatlar hesabı** üzrə profisitinin Ümumi Daxili Məhsulun (ÜDM) 10%-indən çox olacağı gözlənilir.

Milli iqtisadiyyata **xarici investisiyalar** 11 ayda 16.5% artaraq 5.6 mlrd. ABŞ dolları təşkil etmişdir. Ölkənin yüksək beynəlxalq reytingi ilk dövlət avrobondlarını dünya bazarlarında əlverişli şərtlərlə yerləşdirməyə imkan vermişdir.

Tədiyə balansının profisiti şəraitində strateji **valyuta ehtiyatları** il ərzində 3% artmış, ehtiyatların ÜDM-ə nisbətində görə (təqribən 70%) Azərbaycan dünyada ilk 20-likdəki yerini saxlamışdır. Valyuta ehtiyatları ölkənin təxminən 3 illik idxalı həcmindədir və xarici dövlət borcunu 8 dəfədən çox üstələyir. Azərbaycanın **beynəlxalq kreditor mövqeyi** daha da güclənmişdir. Qiymətləndirmələrə görə ölkənin məcmu xarici aktivləri öhdəliklərini 2.7 dəfə üstələyir.

İQTİSADİ ARTIM. 2014-cü ildə iqtisadi artım davam etmiş və bunun başlıca mənbəyi qeyri-neft sektoru olmuşdur. Azərbaycan yuxarı orta gəlirli ölkələr qrupunda mövqeyini möhkəmləndirmişdir. Şaxələnmə prosesləri davam etmiş, iqtisadi artımın daxili və xarici tələb mənbələri arasında yenidən balanslaşması müşahidə olunmuşdur.

Cari ilin 11 ayında real ÜDM 2.2%, o cümlədən qeyri-neft iqtisadiyyatında 6.5% artmışdır. ÜDM-in 60%-i qeyri-neft sektorunun payına düşmüşdür. Qeyri-neft sənayesində 6.6%, turistlərin yerləşdirilməsi və ictimai iaşədə 16.8%, informasiya və rabitədə 14.2%, tikintidə 8.6% **artım** qeydə alınmışdır. “Sənaye ili” çərçivəsində aparılan məqsədyönlü siyasət emal sənayesində istehsalın artımına müsbət təsir etmişdir. Cari ildə İstehsalçı Etimadı İndeksi yüksək səviyyədə qalmışdır.

Qeyri-neft sektorunda yüksək iqtisadi fəallıq şəraitində cari ildə ölkədə 100 mindən çox yeni, o cümlədən 82 mindən çox **daimi iş yeri** açılmışdır.

2014-cü ildə iqtisadi artımda daxili tələb, o cümlədən **investisiyalar və istehlak** mühüm rol oynamışdır. Cari ilin 11 ayında ölkə iqtisadiyyatına 14.7 mlrd. manat məbləğində **investisiya** qoyulmuşdur ki, bunun da 63.1%-i qeyri-neft sektorunun payına düşür. Dövlət büdcəsinin xərcləri də daxili tələbi dəstəkləmişdir. Əsas kapitala investisiyaların 38.9%-ni büdcə vəsaitləri təşkil etmişdir.

Ötən 11 ayda əhəlinin istehlak xərclərinin artımı 7.5% təşkil etmişdir. İstehlak bazarında satılmış əmtəə və xidmətlərin həcmi 9% artmışdır. Mərkəzi Bankın ev təsərrüfatları arasında keçirdiyi sorğular İstehlakçı Etimadı İndeksinin də yüksək səviyyədə qaldığını göstərir.

1.2. Pul siyasətinin həyata keçirilməsi

İNFLYASIYA. 2014-cü ildə ölkədə qiymətlərin sabitliyi təmin edilmiş, inflyasiya aşağı təkrəqəmli səviyyədə təmin olunmuşdur. Dünya İqtisadi Forumunun son hesabatına görə Azərbaycan dünyada inflyasiyanın ən aşağı olduğu ölkələrdən biridir.

Cari ilin 11 ayında **orta ilik inflyasiya** ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 0.8 faiz bəndi azalaraq 1.5% təşkil etmişdir. Bu, ticarət tərəfdaşı ölkələrindəki orta inflyasiyadan (5.2%) əhəmiyyətli səviyyədə aşağıdır.

Mərkəzi Bank il ərzində **inflyasiyaya təsir edən amilləri** daim nəzarətdə saxlamışdır. Məqsədyönlü monetar tənzimləmə, daxili tələblə müqayisədə təklifin daha çox genişlənməsi, dünya bazarlarında ərzağın ucuzlaşması inflyasiyaya azaldıcı təsir etmişdir. Mərkəzi Bankın real sektor müəssisələri və ev təsərrüfatları arasında apardığı konyuktur sorğular inflyasiya gözləntilərinin azalmasını göstərir.

Dövr ərzində əhalinin pul gəlirlərinin artımı inflyasiya tempini üstələmişdir. Nəticədə 11 ayda əhalinin sərəncamında qalan gəlirlər real olaraq 3.6%, real əmək haqqı isə 4% artmışdır.

MƏZƏNNƏ SİYASƏTİ. 2014-cü ildə Mərkəzi Bank əlverişli xarici iqtisadi mövqeyə əsaslanan məqsədyönlü məzənnə siyasəti həyata keçirərək milli valyutanın - manatın sabitliyini qorumuşdur. Mərkəzi Bank valyuta bazarındakı proseslərə çevik reaksiya verərək burada tarazlığı təmin etmişdir.

Məzənnə siyasəti makroiqtisadi və maliyyə sabitliyi, habelə qeyri-neft sektorunun rəqabət qabiliyyətinin qorunması hədəfləri nəzərə alınmaqla həyata keçirilmişdir.

Məzənnə siyasətinin həyata keçirilməsi mexanizmi dəyişməz saxlanılmış, ABŞ dolları/manat ikitərəfli məzənnəsi bu siyasətin əməliyyat hədəfini təşkil etmişdir. Bir sıra xarici ticarət tərəfdaşı ölkələrində milli valyutaların əhəmiyyətli devalvasiyaya uğraması şəraitində 2014-cü ildə manatın ABŞ dollarına qarşı məzənnəsi demək olar ki, dəyişməmişdir. Daxili inflyasiyanın partnyor ölkələrdəki inflyasiyadan əhəmiyyətli aşağı olması isə real effektiv məzənnəyə azaldıcı təsir etmişdir.

Valyutaya tələb, nağd və qeyri-nağd bazarda xarici valyutanın alışı mənbələri və motivləri, təklif mənbələri, bəzi tərəfdaş ölkələrin valyutalarının dəyərsizləşməsi ilə bağlı psixoloji amillər Mərkəzi Bank tərəfindən operativ izlənilmişdir. Bu əsasda müvafiq tənzimləmə tədbirləri görülmüş, nəticədə valyuta bazarında sabitlik qorunmuş və manatın məzənnəsində tərəddüdlər baş verməmişdir.

Azərbaycan iqtisadiyyatının mövcud xüsusiyyətləri şəraitində manatın məzənnəsinin sabitliyi bir daha öz makroiqtisadi əhəmiyyətini təsdiq edir. Sabit məzənnə inflyasiya və inflyasiya gözləntilərinin idarə olunmasında, əhalinin və real sektorun aktivlərinin dəyərinin qorunmasında, bank sektorunun maliyyə sabitliyində əhəmiyyətli amildir. Eyni zamanda məzənnənin sabitliyində makroiqtisadi dayanıqlığın daha da möhkəmləndirilməsinə yönəlmiş struktur siyasətlər və iqtisadi siyasətin koordinasiyası da mühüm rol oynayır.

FAİZ SİYASƏTİ VƏ PUL KÜTLƏSİ. 2014-cü ildə aşağı inflyasiya şəraitində Mərkəzi Bank pul siyasətinin təşviqedicici imkanlarından istifadə etmişdir. İqtisadi artımın daxili və xarici amillərini, ümumən, iqtisadi tsikldəki meylləri nəzərə alaraq Mərkəzi Bank pul siyasətini yumşaltmışdır.

Qeyri-neft sektorunda investisiya fəallığının daha da artmasına və faiz dərəcələrinin enməsinə şərait yaratmaq üçün Mərkəzi Bank 2014-cü ildə faiz dəhlizi parametrlərinə 2 dəfə dəyişiklik etmişdir. Nəticədə **uçot dərəcəsi** mərhələlərlə 4.75%-dən 3.5%-ə endirilmişdir. Eyni zamanda bankların xarici və daxili öhdəlikləri üzrə məcburi ehtiyat normaları 3%-dən 2%-ə endirilmişdir. Bu tədbirlər depozit və kreditlər üzrə faiz dərəcələrinə azaldıcı təsir etmişdir.

2014-cü ilin 11 ayında manatla **pul kütləsi** pula tələbə uyğun olaraq 6.6% artmış, onun strukturunun yaxşılaşması davam etmişdir. Qeyri-nağd pul kütləsinin artımı nağd pul kütləsinin artımını 22 faiz bəndi üstələmişdir.

1.3. Maliyyə sabitliyinin qorunması

MAKROPRUDENSİAL ÇƏRÇİVƏ. Bank sisteminin xarici və daxili şoklara qarşı dayanıqlığı artırılmış, maliyyə sabitliyi qorunmuş, maliyyə resurslarının effektiv mobilizasiyası və bölüşdürülməsi təmin edilmişdir. Bank sistemində risklərin akkumulyasiyasının qarşısının alınması üzrə zəruri tədbirlər görülmüşdür. Bankların kapitalizasiyası davam etdirilmiş, əsas risklərin tənzimlənməsinə yönəlmiş prudensial nəzarət çərçivəsi tətbiq edilmişdir.

Bank sektorunda əsas trendlərin diaqnostikası əsasında sistem əhəmiyyətli risklər preventiv qaydada məhdudlaşdırılmışdır. **“Kontr-tsiklik” idarəetmə** və erkən xəbərdarlıq sistemləri gücləndirilmişdir.

Sektorun aktivlərinin keyfiyyətinin qorunması və kredit risklərinin tənzimlənməsi məqsədilə portfelin strukturunun yenidən balanslaşdırılması istiqamətində müxtəlif vektorlu stimulyasiya tədbirləri həyata keçirilmiş, makroprudensial nəzarət çərçivəsi sərtləşdirilmişdir.

Bankların **kapitalizasiyası** davam etdirilmiş, kapitalizasiya potensialı aşağı olan banklar üzrə intensiv nəzarət rejimi tətbiq olunmuşdur. Kapitalizasiya qərarının qəbulundan (avqust 2012) ötən dövr ərzində bankların məcmu kapitalı 95% və ya 2 mlrd. manat artaraq 4,2 mlrd. manata çatmışdır. Sektorun aktivlərinin 99%-nə malik bankların kapitalının həcmi 50 mln. manatdan yuxarı olmuşdur.

Bank nəzarətinin **risk əsaslı yeni metodoloji çərçivəsi** hazırlanmışdır. Bankların davranış standartlarının müəyyənləşdirilməsi, arzuolunmaz biznes praktikasının aradan qaldırılması məqsədilə kredit təşkilatlarının sosial məsuliyyətlərinin artırılmasını nəzərdə tutan **“məsuliyyətli” kreditləşmə** üzrə yeni metodoloji çərçivə müəyyən olunmuşdur.

Banklara etimadın artırılması tədbirləri çərçivəsində maliyyə xidmətləri istehlakçılarının müdafiə mexanizmlərinin formalaşdırılması, mübahisələrin operativ tənzimlənməsi, **banklarda istehlakçılarının hüquqlarının müdafiəsi** işinin institutlaşdırılması davam etdirilmişdir.

Maliyyə maarifləndirilməsi sahəsində banklar, beynəlxalq təşkilatlar və dövlət qurumları ilə birgə silsilə tədbirlər davam etdirilmişdir. 40-dan çox tədris müəssisəsində maarifləndirici tədbirlər keçirilmişdir. Maliyyə savadlığının artırılması üzrə müxtəlif intellektual resurslardan ibarət "Maliyyə Maarifləndirilməsi Portalı"nın yaradılması tamamlanmışdır.

MALİYYƏ DAYANIQLIĞI. *Görülmüş tədbirlər nəticəsində bank sistemində əsas dayanıqlıq göstəriciləri yaxşılaşmış, bank sisteminin mümkün risklərə qarşı maliyyə ehtiyatlanması daha da gücləndirilmişdir.*

Hazırda bank sektorunun dayanıqlığının əsas indikatoru olan **kapital adekvatlığı** 12%-lik normaya qarşı 18,7% təşkil edir. Bank sisteminin məcmu kapitalı cari ilin 11 ayında 21,3% artmışdır.

Bank sektorunun likvidliyi yüksəkdir, öhdəlik və hesablaşmaların icrası fasiləsiz həyata keçirilir. Sistemin ani likvidlik əmsalı minimum tələbi 2 dəfə üstələyir.

Bank aktivlərinin keyfiyyət göstəriciləri qənaətbəxş səviyyədədir. Real sektorun və əhalinin bank sisteminə vaxtı keçmiş borclarının portfəldə xüsusi çəkisi 5.5% təşkil edir. Bu da banklar tərəfindən yaradılmış ehtiyatlarla tam örtülür.

Xarici bərc öhdəliklərinin bank resurslarında xüsusi çəkisi cəmi 22% təşkil edir və bu dayanıqlıq baxımından təhlükəsiz səviyyədir.

Cari ildə bankların mənfəəti ötən illə müqayisədə 23% artmışdır. Sistemin aktivlərinin **gəlirliliyi** 2%, kapitalın gəlirliliyi isə 13,8% təşkil etmişdir.

1.4. Maliyyə vasitəçiliyi və bank-maliyyə infrastrukturunun inkişafı

MALİYYƏ VASİTƏÇİLİYİ. *2014-cü ildə bank sektorunun iqtisadi inkişafda rolunun daha da yüksəlməsi müşahidə olunmuşdur. Ölkənin strateji inkişaf hədəflərinə uyğun olaraq Mərkəzi Bank biznes kreditləşməsinin genişləndirilməsi üzrə müvafiq tədbirlər həyata keçirmişdir. Bankların maliyyələşmə mənbələrinin dəyərinin azaldılması, biznes kreditləri üzrə xərclərin optimallaşdırılması sahəsində mühüm tədbirlər görülmüşdür.*

Ölkə üzrə maliyyə sistemi aktivlərinin 90%-ni özündə cəmləşdirən bank sektorunun maliyyə dərinliyi cari ildə artmaqda davam etmişdir. Sektorun **aktivləri** 21.2% artaraq qeyri-neft ÜDM-in 78%-nə çatmışdır. Hazırda Azərbaycan bank sektorunun maliyyə dərinliyi bank sistemləri orta inkişaf səviyyəsində olan ölkələrə uyğundur.

Bank **kreditləri** 18%, o cümlədən uzunmüddətli kreditlər 19.2% artmışdır. Hazırda kredit portfelinin 81%-dən çoxunu uzunmüddətli kreditlər təşkil edir. Cari ilin 11 ayında biznes kreditləri 18%, o cümlədən, sənaye və istehsala 36.3%, kənd təsərrüfatı və emala 14.1% artmışdır. Biznes kreditlərinin cəmi kredit portfəlinə xüsusi çəkisi 73% olmuşdur. Regionlara kredit qoyuluşları isə 39,4% artmışdır.

İstehlak kreditlərində mövcud dinamikanı və potensial riskləri nəzərə alaraq cari ildə bir sıra tənzimləmə tədbirləri görülmüşdür. Nəticədə, istehlak kreditlərinin artım tempi ötən illə

müqayisədə 1.9 dəfə azalaraq 19%-ə, ipoteka kreditləri istisna olmaqla isə 11%-ə enmiş, avtomobil kreditlərinin mütləq həcmi 31% azalmışdır. Azərbaycanda istehlak kreditlərinin kredit portfelində payı Avropa Yenidənqurma və İnkişaf Bankı üzrə ölkələrin orta göstəricisindən aşağıdır. İnkişaf etmiş ölkələrdə isə istehlak kreditlərinin portfeldə payı 50% və daha yuxarıdır.

2014-cü ilin ötən dövründə 92 mln. manat məbləğində **ipoteka krediti** verilmişdir. Nəticədə, İpoteka Fondunun kredit portfeli 628 mln. manata çatmış, ipoteka krediti alanların sayı isə 15700-ü keçmişdir. Müvəkkil banklar, sığorta şirkətləri, qiymətləndiricilər və İpoteka Fondu arasında “Elektron ipoteka”-nın tətbiqinə başlanılmışdır. İpoteka kreditlərinin ümumi həcmi 25% artaraq 1 mlrd. manatı (qeyri-neft ÜDM-in 3%-i) üstələmişdir.

MALİYYƏ XİDMƏTLƏRİNƏ ÇIXIŞ. *Hesabat ilində iqtisadi subyektlərin maliyyə xidmətlərinə çıxış imkanlarının genişlənməsi davam etmiş, maliyyə infrastrukturundan istifadə səviyyəsi yüksəlmişdir.*

Hər 100 min nəfərə düşən **bank xidməti nöqtələrinin sayı** 10-a çatmışdır. Əhaliyə maliyyə xidmətləri göstərən “Azərpoçt”un filialları nəzərə alınmaqla bu göstərici 20 təşkil edir.

2014-cü ildə 47 yeni bank filialı açılmışdır ki, bunun da 34-ü regionların payına düşür. Bank filiallarının yarısından çoxu regionlarda cəmləşmişdir.

Alternativ kreditləşmə mənbələrinin canlandırılması məqsədilə Mərkəzi Bank tərəfindən **bank olmayan kredit təşkilatlarının** fəaliyyəti cari ildə də dəstəklənmişdir. Qeyri-bank kredit təşkilatlarının sayı 157-ə, onların filiallarının sayı isə 222-ə çatmışdır. İlin əvvəlindən qeyri-bank kredit təşkilatları üzrə aktivlər 13.3%, kreditlərin həcmi isə 12.3% artmışdır.

Əhalinin maliyyə xidmətlərinə çıxış imkanlarının genişlənməsində mühüm rol oynayan **elektron bankçılıq xidmətlərinin** inkişafı istiqamətində də tədbirlər görülmüşdür. Hazırda 23 bank internet bankçılıq, 15 bank mobil bankçılıq xidmətləri göstərir.

Mərkəzi Kredit Reyestri (MKR) tərəfindən xidmətin yaxşılaşdırılması məqsədilə “**ASAN xidmət**” mərkəzlərində **MKR-in 2 xidmət bölməsi** fəaliyyətə başlamışdır. Kredit təşkilatları tərəfindən real vaxt rejimində reyestrə daxil olan sorğuların sayı 2,8 milyonu ötmüşdür.

RESURS MƏNBƏLƏRİ. *2014-cü ildə də banklara inam daha da artmış, nəticədə bank sektorunun resurs bazası genişlənməmiş, resurs mənbələrinin dayanıqlığı güclənmişdir.*

2014-cü ilin ötən dövründə korporativ depozitlər 35.3% artaraq 8.2 mlrd. manata, əhalinin **əmanətləri** isə 10.8% artaraq 7.1 mlrd. manata çatmışdır. Əhalinin manat əmanətləri 11 ayda 15% artmışdır. Regionlarda əmanətlər 12.4% artmışdır.

Hazırda ölkədə hər 1000 nəfərə 473 əmanətçi düşür. Adambaşına əmanətin məbləği 745 manata, fiziki şəxslərin **bank hesablarının sayı** isə 6,4 milyona çatmışdır.

Əhali bank sektoru ilə münasibətdə **xalis kreditordur**. Əhalinin əmanətlərinin həcmi kreditlərini 2,3 mlrd. manat üstələyir. Cari ilin ötən dövründə əmanətlər üzrə əhalinin faiz gəlirləri 450 mln. manat olmuşdur.

FAİZ DƏRƏCƏLƏRİ. *Faiz dərəcələrinin azalması prosesi davam etmiş, bu prosesin sürətləndirilməsi üçün Mərkəzi Bank tərəfindən əlavə tədbirlər görülmüşdür.*

İlin əvvəlindən **əmanətlər üzrə orta faiz dərəcəsi** 0.4 faiz bəndi azalaraq 9.4%-ə enmişdir. Mərkəzi Bankın uçot dərəcəsi əlavə may ayından Əmanətlərin Sığortalanması Fondunun Himayəçilik Şurası tərəfindən sığortalanan əmanətlər üzrə maksimal faiz dərəcəsinin 10%-dən 9%-ə endirilməsi də faiz dərəcələrinə azaldıcı təsir göstərmişdir.

Kreditlər üzrə faiz dərəcələri də azalma meyillidir. Son 5 ildə bu meyil daha da güclənmiş, hazırda kreditlər üzrə orta faiz dərəcəsi 14.3%, o cümlədən kommersiya kreditləri üzrə 10.8% təşkil edir. İstehlak kreditləri üzrə isə orta faiz dərəcələri kreditin növündən və təminatlılıq dərəcəsi ilə asılı olaraq fərqlənir. Ümumən, istehlak kreditləri üzrə faiz dərəcələri bir çox ölkələrdəki faiz dərəcələrinə yaxındır.

ÖDƏNİŞ SİSTEMLƏRİ. *Ödəniş sistemlərinin sabitliyinin qorunması, bu sahədə yaradılmış müasir infrastrukturun tətbiqi miqyasının genişləndirilməsi və innovasiyaların tətbiqi 2014-cü ildə də Mərkəzi Bankın mühüm fəaliyyət istiqamətlərindən olmuşdur.*

Milli Ödəniş Sistemi vasitəsilə 2014-cü ildə həyata keçirilən ödənişlərin həcmi ÜDM-in 2 mislini təşkil etmişdir.

“Elektron hökumət” quruculuğu çərçivəsində yaradılmış **"Hökumət Ödəniş Portalı"**nın genişləndirilməsi davam etdirilmişdir. Nəticədə kütləvi xidmətlər göstərən 19 təşkilat Portala inteqrasiya olunmuşdur. Bu təşkilatların göstərdiyi 285-dən çox xidmət növü üzrə ödənişlər həyata keçirilir. Hazırda “ASAN xidmət” mərkəzlərində fəaliyyət göstərən dövlət orqanlarının göstərdikləri xidmətlər üzrə ödənişlərin portal vasitəsilə qəbulu, həmçinin “ASAN ödəniş” sisteminin infraquruculuğa inteqrasiyası istiqamətində işlər tamamlanmaq üzrədir.

2014-cü ildə **kart infraquruculuğunun inkişafı** davam etmişdir. Ölkədə emissiya edilmiş ödəniş kartlarının sayı 5.9 mln. ədədə, bankomatların sayı 2586-a, POS-terminalların sayı isə 68676-ə çatmışdır. Ödəniş kartlarının sayı 5%, bankomatların sayı 6.8%, POS-terminalların sayı isə 2 dəfə artmışdır.

II. 2015-ci ildə pul siyasəti, maliyyə sabitliyi və bank sektorunun inkişafı

2015-ci ilin pul və məzənnə siyasəti qlobal iqtisadi risklər, milli iqtisadiyyatın strateji inkişaf çağırışları nəzərə alınmaqla həyata keçiriləcəkdir.

İnflyasiyanın aşağı təkrəqəmli səviyyədə saxlanması pul siyasətinin əsas hədəfini təşkil edəcəkdir.

Manatın məzənnəsinin sabitliyi növbəti ildə mühüm prioritetlərdən biri olacaqdır.

İqtisadi situasiyadan asılı olaraq iqtisadi artıma effektiv dəstək vermək üçün pul siyasətinin çevikliyi artırılacaqdır.

Bank sektorunda maliyyə sabitliyinin təmin olunması üçün prudensial nəzarət gücləndiriləcək, kontr-tsiklik tənzimləmə davam etdiriləcəkdir.

Biznes kreditlərinə çıxış imkanlarının genişləndirilməsi, real sektorun kreditləşdirilməsinin stimullaşdırılması, bank-maliyyə infrastrukturunun inkişafı mühüm prioritetlər olacaqdır.

Faiz dərəcələrinin azaldılması istiqamətində tədbirlər davam etdiriləcəkdir.

2.1. Qlobal iqtisadi mühit və makroiqtisadi proqnozlar

QLOBAL İQTİSADİYYAT. *Beynəlxalq-maliyyə kredit təşkilatlarının rəyinə görə 2015-ci ildə qlobal iqtisadiyyatın artımı bir qədər sürətləcənək, lakin bu artım regionlar üzrə qeyri-bərabər qalacaqdır. Qlobal əmtəə bazarlarında volatillik dərəcəsi, maliyyə sektorunun fəallığının bərpası səviyyəsi, inkişaf etmiş ölkələrdə pul siyasətlərinin xarakteri qlobal iqtisadi artıma təsir edən əsas amillər olacaqdır.*

BVF-nun son proqnozlarına görə 2015-ci ildə **qlobal iqtisadi artımın** 3.8% olacağı gözlənilir. O cümlədən İEÖ üzrə 2.3%, İEOÖ üzrə isə 5% artım proqnozlaşdırılır. 2015-ci ildə inflyasiya proqnozu İEÖ üzrə 1.8%, İEOÖ-də isə 5.6% təşkil edir.

2015-ci ildə ABŞ-da iqtisadi artım və məşğulluq göstəricilərinin yaxşılaşması şəraitində yumşaq pul siyasətindən tədricən imtina ediləcəyi gözlənilir. Bu, qlobal maliyyə bazarlarında faiz dərəcələrinə təsir edən vacib amil olacaqdır. Avrozonanın aparıcı ölkələrində isə **struktur islahatları** iqtisadi artımın canlanmasında mühüm rol oynayacaqdır.

2015-ci ildə **qlobal ticarətin** 5% artacağı proqnozlaşdırılır. **Beynəlxalq kapital axınlarının** növbəti ildə də daha çox İEÖ-lərə istiqamətlənəcəyi gözlənilir. Proqnozlara görə 2015-ci ildə birbaşa xarici investisiya axınları İEÖ-lərə 16.3%, İEOÖ-lərə isə cəmi 1.6% artacaqdır.

MAKROİQTİSADİ PROQNOZLAR. *2015-ci ildə Azərbaycan iqtisadiyyatında artım davam edəcək, dövlətin strateji inkişaf proqramlarının həyata keçirilməsi iqtisadi artıma təsir edən mühüm amillərdən biri olacaqdır. İqtisadiyyatın şaxələnməsində qeyri-neft sektorunda investisiya fəallığı və ixrac potensialının reallaşdırılması mühüm rol oynayacaqdır.*

2015-ci ildə ölkənin **xarici iqtisadi mövqeyi** əlverişli qalacaqdır. Ölkə iqtisadiyyatının makroiqtisadi sabitliyi təmin edən yüksək maliyyə dayanıqlığı qorunacaqdır. Mövcud makroiqtisadi proqnozlar çərçivəsində tədiyə balansının cari əməliyyatlar hesabının profisitli olması gözlənilir.

2015-ci ildə **iqtisadi artımın** 4.4% təşkil etməsi proqnozlaşdırılır. İqtisadi artım əsasən qeyri-neft sektoru hesabına təmin ediləcək, qeyri-neft sektoru üzrə artım proqnozu 8.2% təşkil edir.

İqtisadi artımda **daxili tələbin** rolu əhəmiyyətli səviyyədə qalacaqdır. Proqnozlara görə 2015-ci ildə daxili investisiyalar 6.1%, əhalinin pul xərcləri isə real olaraq 5.2% artacaqdır.

2.2. Pul siyasəti və makroiqtisadi sabitlik

PUL SİYASƏTİNİN HƏDƏFLƏRİ. 2015-ci ildə səlahiyyətləri çərçivəsində qiymət sabitliyinin təmin edilməsi Mərkəzi Bankın pul siyasətinin əsas məqsədini təşkil edəcəkdir.

Son qlobal və daxili iqtisadi meylləri nəzərə alaraq, orta müddətli perspektivdə inflyasiyanın aşağı səviyyədə qalması gözlənilir. Növbəti ildə inflyasiya 2-3% səviyyəsində hədəflənir.

Pul siyasətinin həm inflyasiya, həm də deflyasiya risklərinə çevik reaksiyası təmin ediləcəkdir. Bu reaksiyanın xarakteri və miqyası inflyasiyaya təsir göstərən tələb və təklif amillərindən asılı olaraq dəyişəcəkdir.

Növbəti ildə də Mərkəzi Bank müxtəlif qiymət indekslərinin təhlilinə və inflyasiyanın proqnozdan kənarlaşması risklərinin hərtərəfli qiymətləndirilməsinə xüsusi diqqət yetirəcəkdir. İnflyasiya (deflyasiya) təzyiqlərinin müvəqqəti və uzun müddətli amillərini fərqləndirmək üçün baza inflyasiyanın dinamikası daim izlənəcəkdir. Pul siyasətinin adekvat reaksiyasının formalaşmasında Mərkəzi Bank iqtisadi tsikl modelinin nəticələrini də nəzərə alacaqdır.

MƏZƏNNƏ SİYASƏTİ. 2015-ci ildə məzənnə siyasətini həyata keçirərkən Mərkəzi Bank makroiqtisadi sabitliyin təmin edilməsi, maliyyə sabitliyinin və qeyri-neft iqtisadiyyatının rəqabət qabiliyyətinin qorunması kimi hədəfləri əsas götürəcəkdir.

Manatın sabit məzənnəsi aşağı təkrəqəmli inflyasiya hədəfinə nail olunmasında, sosial rifahın və investisiya aktivliyinin qorunmasında mühüm rol oynayır. Bunu nəzərə alaraq 2015-ci ildə manatın məzənnəsinin sabitliyi mühüm prioritetdir.

Məzənnə rejimi əsasən dəyişməz saxlanacaq, ABŞ dolları/manat məzənnəsinin hədəflənməsi növbəti ildə də məzənnə siyasətinin əməliyyat çərçivəsini təşkil edəcəkdir. Növbəti ildə də ikitərəfli məzənnə ilə yanaşı, manatın nominal və real effektiv məzənnələri monitorinq ediləcəkdir.

PUL SİYASƏTİ ALƏTLƏRİ. Pul təklifinin məqbul artım tempinə nail olmaq üçün 2015-ci ildə Mərkəzi Bank pul bazarında likvidliyin verilməsi və ya sterilizasiyası alətlərindən istifadə edəcəkdir.

Makroiqtisadi proqnozlar **pula tələb**in stabilləşməsi meyilinin 2015-ci ildə də davam edəcəyini göstərir.

Pul bazarındakı vəziyyətdən asılı olaraq Mərkəzi Bank tərəfindən likvidliyin tənzimlənməsi, o cümlədən inyeksiya əməliyyatlarından istifadə diqqətdə saxlanılacaqdır. Bazar əməliyyatları pul siyasəti məqsədləri ilə yanaşı bank sistemində sabitliyin qorunması, maliyyə vasitəçiliyinin stimullaşdırılması və ödənişlərin vaxtılı-vaxtında həyata keçirilməsinə xidmət edəcəkdir. Klassik alətlərlə yanaşı qeyri-ənənəvi pul siyasəti alətlərindən də zəruri hallarda istifadə edilməsi təmin olunacaq, o cümlədən banklar vasitəsilə biznesin kreditləşdirilməsi alətləri inkişaf etdiriləcəkdir.

Likvidlik alətləri üzrə faiz dərəcələri “faiz dəhlizi konsepsiyası”na uyğun olaraq müəyyənləşdiriləcəkdir. 2015-ci ildə **faiz dəhlizinin parametrləri** iqtisadi mühitə çevik şəkildə

uyğunlaşdırılacaqdır. Öz əməliyyatları üzrə faiz dərəcələrini müəyyənləşdirərkən Mərkəzi Bank ölkədə kreditlər üzrə faiz dərəcələrinin azaldılması prioritetini də nəzərə alacaqdır.

Pul siyasəti alətlərinin kəmiyyət parametrlərini müəyyən edərkən **pul siyasətinin iqtisadiyyata ötürücülük qabiliyyəti - transmissiyası** xüsusiyyətləri də nəzərə alınacaqdır. Pul siyasəti alətlərinin təkmilləşdirilməsi və onların iqtisadiyyata təsirlərinin gücləndirilməsi istiqamətində tədbirlər davam etdiriləcəkdir. Xüsusilə banklararası pul bazarının fəaliyyətinin gücləndirilməsi diqqətdə saxlanacaq, buradakı faiz dərəcələrinin faiz dəhlizi mexanizminə inteqrasiyası imkanlarına baxılacaqdır.

PUL SİYASƏTİNİN ÇƏRÇİVƏSİ. *Mərkəzi Bank pul siyasətinin strateji çərçivəsini 2015-ci ildə də təkmilləşdirməkdə davam edəcəkdir. Bu təkmilləşdirmə bir tərəfdən inflyasiyanın birbaşa hədəflənməsi rejiminə keçid şərtlərinin reallaşdırılması, digər tərəfdən isə Mərkəzi Bankın tənzimləmə arsenalının genişləndirilməsi istiqamətlərində aparılacaqdır.*

Beynəlxalq təcrübəyə görə **inflyasiyanın birbaşa hədəflənməsi** qiymət sabitliyini təmin etməyin ən effektiv çərçivəsidir. Mərkəzi Bankın faiz dərəcələri vasitəsilə məcmu tələbə, iqtisadi artıma və inflyasiyaya yüksək təsir imkanlarını nəzərdə tutan bu siyasət çərçivəsi inflyasiya gözləntilərini sabitləşdirir və makroiqtisadi şokların təsirlərini çevik neytrallaşdırmağa imkan verir. Bunun üçün müvafiq şərait formalaşdıqca (xarici valyuta mənbələrinin şaxələnməsi, maliyyə və kapital bazarlarının dərinləşməsi, bank sektorunun maliyyə dərinliyinin artması və s.) faiz dərəcəsiindən məcmu tələbə təsir edən operativ hədəf kimi istifadə olunması imkanları yaranacaqdır.

Pul siyasəti çərçivəsinin təkmilləşdirilməsi zamanı son vaxtlar dünyada pul siyasəti dizaynında baş verən dəyişikliklər də nəzərə alınacaqdır. Son global böhran göstərdi ki, mərkəzi banklar dayanıqlı iqtisadi inkişafı yalnız qiymət sabitliyi ilə dəstəkləməklə kifayətlənməməlidirlər. Hazırda dünyada mərkəzi bankların hədəf perimetrinin (qiymət sabitliyi ilə yanaşı, iqtisadi artım və maliyyə sabitliyi) və alət arsenalının genişləndirilməsi məsələsi aktuallaşmışdır.

Maliyyə sektorunda riskli artımın makroiqtisadi disbalanslar yarada bilmə ehtimalını nəzərə alaraq monetar siyasət makroprudensial siyasətlə sıx əlaqələndiriləcəkdir. Pul siyasəti alətləri ilə təmin olunan makroiqtisadi sabitlik maliyyə sektorunda hərərətlənmənin qarşısını alan kontr-tsiklik makroprudensial alətlərin tətbiqi ilə gücləndiriləcəkdir.

2.3. Maliyyə sabitliyi siyasəti

Mərkəzi Bank 2015-ci ildə də bank sektorunun potensial risklərə qarşı dayanıqlığının yüksəldilməsinə, risklərin preventiv rejimdə məhdullaşdırılmasına yönəldilmiş fəaliyyətini davam etdirəcəkdir.

2015-ci ildə bank nəzarəti çərçivəsinin təkmilləşdirilməsi Bazel III prinsipləri, habelə bank fəaliyyətinin yerli mühitinin xüsusiyyətləri nəzərə alınmaqla davam etdiriləcəkdir. **Risk**

əsaslı və kontr-tsiklik prudensial tənzimləmənin həyata keçirilməsinə imkan verən siyasət modelinin qurulması, hər bir risk növünün prudensial tələblərlə əhatəsi üzrə işlər davam etdiriləcəkdir.

Sektorun aktivlərinin keyfiyyətinin qorunması üçün bankların təmkinli kredit fəallığı və kredit portfelinin strukturunun yenidən balanslaşdırılması təmin olunacaqdır. Kredit qoyuluşlarının dinamikasının iqtisadi inkişaf strategiyası ilə uzlaşmasını təmin etmək üçün istehlak kreditləri üzrə artımın tənzimlənməsi davam etdiriləcəkdir. Banklarda “məsuliyyətli kreditləşmə” fəlsəfəsinin tətbiqi inkişaf etdiriləcək, girovların realizasiyası mexanizminin təkmilləşdirilməsinə dair yeni təşəbbüslər göstəriləcəkdir. Bank sektorunda riskli artımın qarşısını almaq üçün növbəti ildə də yeni prudensial nəzarət alətlərinin tətbiqi imkanları araşdırılacaqdır.

2015-ci ildə əməliyyat riskləri üzrə tənzimləmə çərçivəsinin yaradılması və əməliyyat risklərinin kapital adekvatlığının hesablanmasında nəzərə alınması nəzərdə tutulur. Bank sistemində **konsolidasiya** prosesləri davam etdiriləcəkdir. Sistem əhəmiyyətli bankların risk profilinə uyğun nəzarət çərçivəsinin seçilməsi diqqətdə saxlanılacaq, zəruri hallarda restrukturizasiya istiqamətində tədbirlər görülməcəkdir.

Banklarda risklərin idarə edilməsi üzrə **daxili potensialın yüksəldilməsi** üçün korporativ idarəetmə standartlarının kompleks tətbiqi, idarəetmənin keyfiyyətinə, menecmentin kompetensiyalarına, texnoloji və kadr potensialına tələblərin yüksəldilməsi istiqamətində fəaliyyət davam etdiriləcəkdir.

Əhali və korporativ sektorun bank sisteminə etimadının artırılmasına yönəlmiş tədbirlər çərçivəsində maliyyə xidmətləri istehlakçılarının maraqlarının müdafiəsi sisteminin gücləndirilməsi mühüm priortetlərdən biri olacaqdır. **Əhalinin maliyyə savadlığı səviyyəsinin yüksəldilməsi** istiqamətində fəaliyyət gücləndiriləcəkdir. Maliyyə Maarifləndirilməsi Portalının bu işdə xüsusi rol oynayacağı gözlənilir. Maliyyə savadlığı sahəsində müxtəlif təşkilatlarla birgə kütləvi tədbirlər davam etdiriləcəkdir. Bu istiqamətdə yeni maarifləndirici vasitə və məhsulların hazırlanması təmin ediləcəkdir.

2.4. Maliyyə vasitəçiliyi və infrastrukturunun inkişafı

MALİYYƏ DƏRİNLİYİ VƏ KREDİTƏ ÇIXIŞ. *2015-ci ildə Mərkəzi Bank iqtisadiyyatın şaxələnməsində bank-maliyyə sektorunun rolunun yüksəldilməsi istiqamətində fəaliyyətini davam etdirəcəkdir. Maliyyə resurslarını iqtisadiyyatın şaxələnməsinə yönəldən, iqtisadi artıma effektiv dəstək verməklə gəlirlərin daha səmərəli bölüşdürülməsinə və sosial rifahın daha da yaxşılaşmasına xidmət edən maliyyə sisteminin formalaşması təşviq olunacaqdır.*

Biznesin uzunmüddətli kredit əldə etməsi imkanlarını artırmaq üçün yeni maliyyələşmə mexanizmlərinin yaradılması imkanları araşdırılacaq, bankların real sektora yeni məhsul və xidmətlər təklif etməsi təşviq olunacaqdır. Biznes kreditləşməsinin genişlənməsində real sektor tərəfindən effektiv biznes layihələrinin təqdim edilməsi mühüm amil olacaqdır. Real

sektor müəssisələrinin maliyyə hesabatlığının beynəlxalq standartlara tam uyğunlaşması, kreditorların hüquqlarının qorunması mexanizminin gücləndirilməsi biznes kreditlərinə çıxış imkanlarını artıran mühüm amildir.

Faiz dərəcələrinin aşağı salınması istiqamətində tədbirlər davam etdiriləcəkdir. Bu istiqamətdə bank sektorunun resurs bazasının artırılması üçün əhalinin, korporativ sektorun və institusional investorların uzunmüddətli yığımlarının bank sektoruna cəlbinin stimullaşdırılması diqqətdə saxlanacaqdır. Habelə, nağdsız ödənişlərin stimullaşdırılması və nəticədə kreditləşmənin resurs mənbələrinin genişləndirilməsi istiqamətində fəaliyyət gücləndiriləcəkdir. Əmanətlərin sığortalanması mexanizminin təkmilləşdirilməsi çərçivəsində qorunan əmanət və əmanətçilərin əhatəsinin genişləndirilməsi imkanlarına baxılacaqdır. Bank sektorunda restrukturizasiyanın davam etdirilməsi, banklararası bazarın inkişaf etdirilməsi, banklarda daxili potensialın gücləndirilməsi və əməliyyat effektivliyinin yüksəldilməsi, habelə bank xidmətlərinin elektronlaşdırılması və distant bank xidmətləri faiz dərəcələrinə azaldıcı təsir edən amillər olacaqdır.

Regional bankçılığın inkişafı 2015-ci ildə də diqqətdə saxlanılacaq, kredit institutlarının regional şəbəkəsinin genişləndirilməsi təşviq olunacaqdır. Fiziki filial şəbəkəsi ilə yanaşı distansion bankçılıq mexanizmlərinin, o cümlədən, elektron bankçılıq alətlərinin inkişaf etdirilməsi mühüm prioritetlərdən olacaqdır. Regionlarda sosial rifahın yüksəlməsində mikromaliyyənin rolunu nəzərə alaraq bank olmayan kredit təşkilatlarının inkişafına diqqət artırılacaqdır. Mikromaliyyə institutları, o cümlədən “Azərpoçt” MMC-nin regional xidmət şəbəkəsi vasitəsilə bank xidmətlərinə çıxışın artırılması üzrə əlavə tədbirlər görülməcəkdir.

İpoteka kreditləşdirilməsi sisteminin inkişafı istiqamətində fəaliyyət 2015-ci ildə də davam etdiriləcəkdir. Bu istiqamətdə öyrənilmiş dünya təcrübələri əsasında hökumətlə birlikdə yeni təşəbbüslərin həyata keçirilməsi imkanlarına baxılacaqdır. Sosial ipotekanın əhatəsinin genişləndirilməsi də mühüm prioritetdir. İpoteka kreditləşməsi prosesinin sadələşdirilməsi məqsədilə “Elektron ipoteka” sisteminin imkanlarından istifadə ediləcəkdir. Vətəndaşların ipoteka kreditlərinə elektron müraciət imkanı yaradılacaqdır. Adi ipoteka kreditləşməsinin genişləndirilməsi üçün əlavə bazar mənbələrinin cəlbə, yeni ipoteka məhsullarının yaradılması, ipoteka kreditləri üzrə zəmanət mexanizminin formalaşdırılması istiqamətində tədbirlər görülməcəkdir.

ÖDƏNİŞ İNFRASTRUKTURU. *Nağdsız ödənişlərin miqyasının genişləndirilməsi növbəti ildə də prioritet fəaliyyət istiqamətlərindən olacaq, Milli Ödəniş Sisteminin əsas komponentlərinin davamlı inkişafı təmin ediləcəkdir.*

Hökumət Ödəniş Portalının infrastrukturundan istifadənin genişləndirilməsi istiqamətində dövlət qurumlarının portala inteqrasiyası işləri davam etdiriləcəkdir. “ASAN xidmət” mərkəzlərində fəaliyyət göstərən dövlət orqanları tərəfindən göstərilən xidmətlər üzrə

ödənişlərin Portal vasitəsilə qəbulu təmin ediləcəkdir. Həmçinin “ASAN ödəniş” sisteminin yaradılmış infrastruktura inteqrasiyası başa çatdırılacaqdır.

Banklarda elektron bank xidmətlərindən istifadənin genişləndirilməsi məqsədilə bu sahədə risklərin idarə olunması, müştərilərin eyniləşdirilməsi, müştəri və bank münasibətlərinin tənzimlənməsi məqsədilə müvafiq normativ-hüquqi bazanın təkmilləşdirilməsi nəzərdə tutulur.

Yekun

2014-cü ildə milli iqtisadiyyatda dinamik inkişaf və şaxələnmə prosesləri davam etmiş, müxtəlif sosial-iqtisadi göstəricilər üzrə ölkənin beynəlxalq reytingləri daha da yaxşılaşmışdır. Milli iqtisadiyyat qlobal gərginliyə və risklərə qarşı daha yüksək dayanıqlıq nümayiş etdirmiş, iqtisadi artım davam etmişdir.

2014-cü ildə makroiqtisadi sabitlik qorunmuş, inflyasiya aşağı təkrəqəmli səviyyədə saxlanmış və manatın məzənnəsinin sabitliyi təmin olunmuşdur. Bank sektorunun maliyyə vasitəçiliyi və maliyyə xidmətlərinə çıxış imkanları daha da genişlənmişdir. Bank sektorunda risklərin qabaqalayıcı rejimdə idarə edilməsi nəticəsində bankların maliyyə dayanıqlığı daha da yaxşılaşmışdır.

2015-ci ildə də Mərkəzi Bankın fəaliyyətində makroiqtisadi və maliyyə sabitliyinin qorunması əsas hədəflərdir.

Aşağı təkrəqəmli inflyasiya səviyyəsinin qorunması və manatın məzənnəsinin sabitliyi növbəti ildə də mühüm prioritetlərdir. Eyni zamanda iqtisadi artım çevik pul siyasəti ilə dəstəkləklənəcəkdir.

Mərkəzi Bank bank sektorunda maliyyə dayanıqlığının qorunmasını, o cümlədən risklərin minimallaşdırılmasını təmin edəcəkdir.

Bank sektorunun maliyyə dərinliyinin artırılması və onun iqtisadi artımda daha effektiv iştirakının stimullaşdırılması istiqamətində də fəaliyyət gücləndiriləcəkdir.